

Príbeh najhľadanejšieho muža sveta: Jan Marsalek a jeho bohatstvo, zrada, špionáž a útek do Ruska

ONDŘEJ KUNDRA

RESPEKT

Hľadaný Jan Marsalek na plagáte. Foto – Respekt/Milan Bureš

Jachty na Azúrovom pobreží, drahé večierky a posedenia s vplyvnými ľuďmi vystriedala malá, ťažko strážená cela, súdna sieň v podzemnom bunkri a nefalšovaná radosť nad kapučínom z automatu prineseným advokátkou.

Niekdajší riaditeľ padlého technologického gigantu Wirecard Markus Braun sedí už 48 mesiacov vo väzbe a práve prebiehajúci súdny proces v Mníchove rozkrýva jeho podiel na najväčšom finančnom podvode v povojnových dejinách Nemecka.

Ak ho uzná za vinného, strávi Braun aj ďalšie roky za mrežami. To, čoho sa bojí v tých najčernejších snoch, mu v tom čase možno bude jeho biznisový partner s českými koreňmi Jan Marsalek len ticho závidieť.

V súčasnosti je totiž najhľadanejším mužom sveta a uteká pred spravodlivosťou.

Z vizionárov zločinci

Prvá zátarasa príde na konci pokojnej rezidenčnej ulice Maurerstrasse a je určená pre autá. Kto chce pokračovať k väzobnej väznici Stadelheim na okraji hlavného bavorského mesta, musí vozidlo nechať tu na odstavnom parkovisku a ďalej ísť pešo. Ak by niekto neuposlúchol, o kus ďalej ho zastaví druhá, vyššia zátarasa.

Samotný vstup do väznice je možné ľahko prehliadnuť, nachádza sa v malej betónovej kocke stojacej pred vysokým múrom stráženým kamerami a strážnou vežou. Dvere sa otvárajú ťažko, hneď za nimi je tridsať schodov, rušičky cestou prerušujú mobilný signál a nasledujú dve kontroly po sebe.

Prvá sa zameriava na obsah batohov, príslušník justičnej stráže po priechode elektronickým rámom ešte každého prichádzajúceho prehmatáva a skenuje malým prístrojom, ktorý skúma, či dotyčný pri sebe nemá napríklad hoci aj malý

pripínáčik. Druhá kontrola sa zameriava na tekutiny.

„Ak si chcete vziať so sebou svoju fľašu s vodou, môžete, ale vopred sa z nej napíte tu predo mnou. Platia tu najprísnejšie bezpečnostné opatrenia, aby niekto dovnútra nepreniesol jed a nepokúsil sa ublížiť obžalovaným,“ hovorí príslušníčka ochrany a sleduje, či vzorový dúšok skutočne prehltne.

Až potom môžeme prejsť do sivobielej chodby ústiacej do rozľahlej súdnej siene, ktorá svojím podzemným umiestnením pripomína skôr bunker. Miestnosť bola pôvodne navrhnutá na procesy s podozrivými z terorizmu alebo s členmi mafie, jej strop je odolný proti bombám.

Na múroch sú namiesto okien len ďalšie kamery zaznamenávajúce dianie vo vnútri. Novinári a publikum sú oddelení od sudcu a obžalovaných bariérou tvorenou prázdny radom stoličiek. Najdôležitejších svedkov vozia vypovedať z utajených miest obrnené autá.

Tento podzemný proces tu bude prebiehať dvakrát týždenne až do konca decembra. Súd si na prerokúvanie prípadu Wirecard vyhradil 87 dní, ide o mimoriadne zložitú a komplexnú kauzu ďaleko presahujúcu hranice Nemecka.

Točí sa okolo finančných machinácií a vytunelovania jednej z najúspešnejších a najbohatších európskych firiem, ktorú od nultých rokov viedol Braun.

Spoločne s Marsalkom postupne premenil podnik zaoberajúci sa pôvodne sprostredkovaním elektronických platieb za webové hazardné a pornografické stránky na výkladnú skriňu nemeckého biznisu s hodnotou takmer 30 miliárd eur.

Chronológia prípadu Wirecard

1999 – V Mníchove bol založený Wirecard

2002 – riaditeľom spoločnosti sa stal Markus Braun

2005 – Wirecard bol po prvý raz obchodovateľný na burze

2018 – spoločnosť sa stala súčasťou indexu DAX, kam patria najvýznamnejšie nemecké spoločnosti

2020 – audítori odhaľujú falšovanie účtovníctva Wirecardu

2020 – Markus Braun je zatknutý a Jan Marsalek uteká do Ruska

2023 – Začína sa súd s Markusom Braunom

V časoch najväčšej slávy boli Wirecard a jeho šéfovia Braun a Marsalek velebení ako vizionári, ktorých systém hromadného spracovania on-line platieb začal popri gambleroch a porne využívať aj rýchlorastúci počet seriózných klientov zo súkromného biznisu a aj niektoré dôležité bezpečnostné inštitúcie.

Ako je však dnes už všeobecne známe, v roku 2020 audítori šokovali investorov a politikov odhalením, že oveľa viac než ako technologický tiger funguje Wirecard ako úplne nepriehľadná finančná štruktúra, ktorá pre najrôznejších mafiánov perie špinavé peniaze a fixluje účty.

Financie sa strácali a znovu objavovali v zložitom reťazci mnohých nakupovaných spoločností, ktoré Wirecard spravoval, pričom zakrývanie

finančných tokov umožnila aj firmou kúpená banka. Úspech sa obrátil na prach, Brauna zatkli, no hlavný hrdina Marsalek po včasnom varovaní utiekol.

Polícia zistila, že v jeho blízkosti sa objavovali nájomní kriminálnici a nebezpeční agenti ruských tajných služieb, ktorí by dnes na súde mohli predstavovať riziko pre obžalovaných a svedkov vypovedajúcich proti Marsalkovi.

Machinácie rozkrývané mníchovským súdom, kde sú okrem Brauna obžalovaní ďalší dvaja manažéri Wirecardu, nie sú pre samotného Marsalka rozhodne ten najväčší problém.

Predstavitelia západných bezpečnostných inštitúcií v ňom na základe mnohých zozbieraných dôkazov vidia predovšetkým človeka, ktorý sa nechal zverbovať ruskými tajnými službami a stal sa možno jedným z ich najcennejších európskych informátorov.

Spravodlivosti napokon Marsalek na poslednú chvíľu unikol, posledné hodiny jeho pobytu v Nemecku pripomínajú filmový triler, rovnako ako aj roky jeho života predtým.

Mníchovská reštaurácia Il Sogno. Foto – Respekt/Milan Bureš

Rýchlo niekam zapadnúť

Talianska reštaurácia Il Sogno v Mníchove zíva v čase obeda prázdnotou. Podnik je síce v centre mesta, ale zastrčený do jednej z postranných uličiek plnej hluku bagrov pracujúcich na rekonštrukcii vedľajšej historickej budovy. Preto sem zabočí len málokto.

Nejde o vyhlásenú kulinársku senzáciu, cestoviny tu majú za ľudových dvadsať eur a mníchovská smotánka sa tu rozhodne nevyskytuje. Nechodil sem ani Marsalek, no 18. júna 2020 urobil výnimku. „Áno, pamätám si ho. Neskôr som ho spoznal v novinách. Niečo tu riešil,“ hovorí Respektu čašník, ktorý zrejme ako jeden z posledných ľudí videl Marsalka pred jeho zmiznutím.

Marsalek nebol sám, prisadol si k nemu jeho spoločník, začalo sa stmievať a pre

Marsalka to museli byť stresujúce okamihy: niekoľko hodín predtým audítori otvorene pomenovali problémy Wirecardu a narýchlo zvolaná dozorná rada ho donútila odísť z pozície prevádzkového riaditeľa, de facto firemnej dvojky.

S vedomím, čo vypláva na povrch, musel Marsalek v tej chvíli vedieť, že mu hrozí zatknutie (Brauna zatkli o štyri dni neskôr), a na podvečernom stretnutí zrejme so svojou spojkou ladil detaily úteku.

Bolo treba konať rýchlo, a pokiaľ to bolo možné, nenechať sa spoznať. Preto si Marsalek na stretnutie vybral neznámu tratóriu, a nie napríklad svoju obľúbenú reštauráciu Käfer-Schänke v inej časti mesta, kde najlacnejší obed stojí niekoľko stoviek eur.

Polícia zistila, že mužom na druhej strane stola bol Martin Weiss, bývalý šéf spravodajských operácií rakúskej kontrarozviedky, ktorého Marsalek po jeho odchode z tajnej služby zamestnal.

Weiss, bývalý spravodajca, známy v bezpečnostnej komunite svojimi rozsiahlymi kontaktmi, mu vtedy v rozhodujúcej chvíli pomáhal s útekom a organizoval jeho odlet z málo frekventovaného letiska ležiaceho pri 400 kilometrov vzdialenom rakúskom kúpeľnom meste Bad Vöslau.

Lietadlo muselo čakať, Marsalek meškal, taxikár pri prejazde z Nemecka do Rakúska zabľúdil. Keď dorazili, nasadol Marsalek do štvormiestneho lietadla Cessna Citation Mustang 510, prenajatého od leteckej spoločnosti Jetex Aviation Services. Pilotom zaplatil v hotovosti viac než osemtisíc eur.

Let bol rezervovaný na meno jedného z obchodných partnerov – ruského podnikateľa Stanislava Petlinského, o ktorom sa západné tajné služby domnievajú, že spolupracuje s ruskou tajnou službou. Nedávno na to upozornil

týždenník Der Spiegel vo svojej obsiahlej reportáži o Marsalkovi.

Lietadlo pristálo v bieloruskom Minsku v noci na 19. júna. Nie je známe, kde Marsalek strávil noc po odchode z talianskej reštaurácie. Der Spiegel na základe rozhovorov so svojimi zdrojmi a zo získaných dokumentov opísal, že manažér vytunelovaného Wirecardu a jeho miestni komplici odišli do Moskvy.

Nemecké tajné služby sa domnievajú, že tu niekoľko týždňov čakal na novú identitu. Tú získal na začiatku septembra v podobe ruského pasu vystaveného na meno zhodne vyzerajúceho miestneho kňaza Konstantina Bajazova. Pas obsahoval Marsalkovu fotku, oproti vizáži v Nemecku na nej má rovnako ako Bajazov fúzy. Západné tajné služby dnes majú kópiu pasu k dispozícii.

V ruskom hlavnom meste Marsalek nakoniec nezostal. O niečo neskôr použil svoj nový pas na okupovanom Kryme, kde sa ako Bajazov zapísal v jednom z hotelov (nemeckí novinári naskenovaný dokument videli). Sprevádzali ho sem jedna zo spolupracovníčok ruskej kontrarozviedky FSB a Petlinskij. Dôvod cesty nie je jasný, no na tomto mieste Marsalkova stopa predvlani zmizla.

Špekuluje sa však, že je opäť v Moskve, kde ho niektorí ľudia údajne videli.

Naozajstná škoda

Mimo ruchu historického centra Mníchova, na jednom z pozvoľne sa zdvíhajúcich kopcov nad azúrovo modrou alpskou riekou Isar, stojí v rezidenčnej štvrti hneď na začiatku ulice Prinzregentenstrasse č. 61 štvorposchodová secesná vila.

V roku 1903 ju ako svoje sídlo využíval princ Alfonz Bavorský, neskôr tu žil slávny objaviteľ elektromagnetického žiarenia Conrad Röntgen a v roku 2016 si

ju ako svoju hlavnú kanceláriu prenajal Jan Marsalek. Tu, v susedstve oproti sídliaceho ruského konzulátu prijímal v elegantne zariadených miestnostiach s historickým nábytkom návštevy, s ktorými nechcel byť na očiach verejnosti.

Vila mu zaistovala ideálne súkromie, na jej pozemok sa dalo vojsť autom, a toho, kto vchádza dovnútra, nie je možné vidieť z ulice. Svedkovia polícii po Marsalkovom úteku vypovedali, že sem za ním chodila pestrá spoločnosť: ruskí diplomati, šéf líbyjskej rozviedky, Stanislav Petlinskij alebo bývalí vysokopostavení predstavitelia vnútornej bezpečnosti Rakúska a Nemecka s väzbami na Rusov.

O tristo metrov ďalej na rovnakej ulici stojí už spomenutá reštaurácia Käfer-Schänke so škrobenými bielymi obrusmi a s krištáľovými pohármi, no hlavne s uzavretými a úplne diskrétnymi salónikmi.

Ani na jednom mieste dnes už Marsalkovu existenciu nič nepripomína. „Nebudem s vami o ňom hovoriť, nechceme s tým už mať nič spoločné,“ odpovedá pre Respekt prevádzkar v Käfer-Schänke na otázku, s kým sa tu Marsalek stretával.

Honosný dom, v ktorom biznismen úradoval, má troch nových nájomcov, jednu galériu a dve firmy. Po zazvonení nikto neotvára, v malom prístrešku vonku stojí niekoľko bicyklov a na záhrade je pod jedným z kríkov pohodená bezdrôtová kosačka.

Úplne prázdna a zadbenná je aj budova ruského konzulátu, ktorého pracovníkov poslala berlínska vláda domov v reakcii na ruskú agresiu proti Ukrajine. Na dome je niekoľko červených flakov od farby, ktorú naň niekto chrstol ako výraz toho, že Rusi majú na svojich rukách krv. O kúsok ďalej sú v tráve zabodnuté ukrajinské vlajky a tváre zavraždených ruských opozičníkov.

Bývali časy – a nie je to tak dávno –, keď bolo Marsalka v meste plno. Bol prototypom úspechu, na čo siahol, to sa mu podarilo. Veľa ľudí ho obdivovalo.

„Bol okúzľujúci a charizmatický. Dokázal upútať pozornosť každého, s kým hovoril,“ opisuje Pav Gill, bývalý šéf právneho oddelenia spoločnosti Wirecard v Ázii, ako si Marsalek dokázal získavať ľudí. Gill je dnes jedným z mála ľudí, ktorí sa s Marsalkom stretli a sú ochotní o tom verejne hovoriť. Väčšina ostatných sa pre prebiehajúci súd a obavy, aby sa do prípadu nezaplietli, radšej drží v pozadí.

Gill, naopak, nie, pretože v minulosti ako jeden z mála ľudí vo vnútri firmy vystupoval s tým, že niektoré finančné toky nesedia a mali by sa viac preveriť. „Dozvedel som sa o tom od informátora z finančného oddelenia Wirecardu, ktorý odhalil niektoré z prečinov. Keď som to oznámil generálnemu právnikovi Wirecardu, prinútili ma odstúpiť,“ vraví Gill.

Keď hovorí o Marsalkovej charizme, nemusí to byť to hlavné, čo na ňom najviac zaujalo jeho budúceho šéfa Markusa Brauna. Ten v Mníchove po rokoch práce v audítorskej firme KPMG prešiel do začínajúceho technologického startupu Wirecard. Marsalek pre neho mohol byť hlavne nadaný počítačový expert.

Braun sa vtedy zaoberal myšlienkou, ako realizovať svoj nápad platobného portálu, ktorý by za menší poplatok po celom svete presúval akejkoľvek firme peniaze, a Marsalek, ktorý bol rovnako ako on rakúsky expat v Mníchove, mu mal čo ponúknuť: vo Wirecarde sa uchádzal o pozíciu vývojára, a keď miesto dostal, podieľal sa na úspešnom vývoji softvéru na internetové platby. Wirecard tým bol zrazu pred všetkými ostatnými.

Braun, ktorý rád nosil čierne roláky ako Steve Jobs, o sebe hovoril ako o vizionárovi. Marsalek mu zdatne sekundoval a cena akcií spoločnosti raketovo rástla.

Kedy a prečo sa spoločnosť Wirecard začala premieňať na nepriehľadnú finančnú štruktúru, mníchovský súd ešte len zisťuje a až on by mal priniesť jednoznačné odpovede.

Keď Respekt sledoval jedno z ďalších pojednávaní, práve vypovedala jedna z Marsalkových podriadených Olga Kellerová, ktorá mala vo firme na starosti financie. Na väčšinu grafov a čísel zo schém nepriehľadných platieb, ktoré jej sudca Markus Födisch ukazoval, odpovedala, že „nevie“ alebo že si „nespomína“. „To je naozaj škoda,“ glosoval to sudca Födisch.

Súd to nebude mať ľahké, strata pamäti totiž postihuje veľa svedkov. Braun vinu odmieta, bráni sa, že o ničom nelegálnom netušil, a nekalosti hádže na Marsalka.

Isté je, že veľa dôležitých vecí vrátane veľkých obchodov robil Marsalek s jeho vedomím. Už v roku 2011 Braun Marsalka poveril, aby odišiel do Ruska a dohodol tam preniknutie na tamojší trh.

Pomáhal im v tom predseda Spoločnosti rakúsko-ruského priateľstva Florian Sterman, a asi aj vďaka jeho kontaktom začal Wirecard rokovať s prevádzkovateľom moskovského metra, ktorému ponúkal spracovávať platobné transakcie jeho siedmich miliónov pasažierov denne.

Marsalek preto začal pendlovať medzi Mníchovom a Moskvou, priateľom sa zveroval, že tento život odohrávajúci sa v prvotriednych hoteloch a krásnych reštauráciách sa mu zapáčil. Mohol v tom byť aj kus osobnej satisfakcie, Marsalek v Rakúsku nedokončil strednú školu, odišiel z nej bez maturity, takže ho tamojší spolužiaci a známi mohli brať ako outsidera – a on teraz im všetkým mohol dokázať, že sa dostal ďalej než oni.

Lenže biznis a život na vysokej nohe sa odohrával v kulisách Ruska, kde neplatia pravidlá právneho štátu a férovej podnikateľskej hry: o tom, kto získa veľké zákazky, sa rozhoduje v centrálnych mocích, ale tie podľa mnohých skúseností za výhodné obchody väčšinou žiadajú „protislužbu“.

Postretlo to aj Wirecard, ktorého kontrakt s ruským metrom sa začal komplikovať a Marsalkovi hrozilo, že späť do Mníchova príde ako ten, kto sklamal. Ambiciózny muž bol zrejme ochotný chytiť sa akéhokoľvek stebľa a jedno také mala poruke Natalia Zlobinová, mladá atraktívna Ruska, ktorá úplne zmenila jeho ďalší život.

Naliehavé podozrenie

Novinári z Der Spiegel zistili, že Marsalkovi ju predstavil jeden ruský podnikateľ,

ktorého už biznismen predtým poznal. Opísal ju ako osobu so skvelými kontaktmi v moskovskej administratíve, ktorá by mu mohla pomôcť so záchranou stagnujúcej zákazky.

Experti na tajné služby hovoria, že ženy ako ona fungujú ako akési medové pasce. Ruské tajné služby nasadzujú niektoré svoje príťažlivé agentky na západných podnikateľov, aby im učarovali a poplietli hlavu, a zatiaľ čo omámení biznismeni stratia rozum, ony ich získavajú na spoluprácu.

Ruska síce nakoniec Marsalkovi vyhliadnutý obchod nevyrokovala, no začala mu pomáhať s inými. Marsalek preto mohol do Mníchova hlásiť pozitívne posuny na ruskom trhu, pritom však Natalii úplne prepadol. Svedčia o tom ich časté spoločné víkendy v Španielsku alebo v Grécku, keď Marsalek pre svoju novú lásku opakovane posielal z Mníchova do Moskvy súkromné lietadlá.

To, že Zlobinová pracuje ako ruská špiónka, naznačuje skutočnosť, že jej osobné údaje sú v rôznych ruských databázach neprístupné. Nedajú sa dohľadať žiadne jej osobné dokumenty a tieto bezpečnostné opatrenia využívajú ruské tajné služby na ochranu svojich agentov.

Úlohou Zlobinovej bolo zrejme získať si Marsalkovu dostatočnú dôveru, aby k nemu mohla priviesť ďalších spolupracovníkov ruských agentov. Došlo k tomu počas leta 2014, keď mu na svojom narodeninovom večierku vo francúzskom Nice predstavila Stanislava Petlinského – muža, ktorý Marsalka o niekoľko rokov neskôr pomohol zachrániť pred zatknutím v Nemecku.

Petlinskij sa pre manažéra Wirecardu stal zaujímavým spoločníkom rovnako ako Zlobinová. Skúsený harcovník pohybujúci sa v okolí ruských tajných služieb zrejme zo vzájomných rozhovorov rýchlo pochopil, že Marsalka vzrušuje svet plný tajomstiev, špionáže a rôznych adrenalínových dobrodružstiev a že si rád

pripadá ako muž v ich centre.

Nemecká polícia disponuje svedectvom, že Petlinskij preto Marsalkovi zariadil strelecký tréning, hovoril pred ním o zákutiach špionáže a bral ho na miesta, kam by sa inak len ťažko dostal. Na jar 2017 sa stretli v libanonskom Bejrúte, presunuli sa do slávnej sýrskej Palmýry, kde vtedy po boku vojakov diktátora Baššára Asada bojovali ruskí vagnerovci proti Islamskému štátu.

Nedávno publikované fotografie z anonymných zdrojov ukazujú, ako sa tu Marsalek pohyboval v nepriestrelnej veste, bojovej helme a nosil rýchlopalnú pušku. Cesta do Sýrie mohla byť ďalšou injekciou steroidov, ktorú Marsalek od Rusov dostal, rovnako ho tu však mohli vystaviť situáciám a odfotografovať ho pri robení vecí, ktorými by ho mohli v budúcnosti kompromitovať.

To všetko súvisí s nezodpovedanou otázkou, prečo by vlastne mal úspešný podnikateľ ako Marsalek zradiť Západ, kde vyrástol a získal slávu a bohatstvo, a namiesto toho začať spolupracovať s nepriateľom, ktorý de facto chce jeho svet zničiť.

Der Spiegel na základe uniknutých svedectiev tvrdí, že Rusi mali Marsalka získať na spoluprácu počas roka 2014, ruskej vojenskej rozviedke ho mal odovzdať Stanislav Petlinskij. A práve možnosť žiť tajuplný, tak trochu agentský život, ktorú mu Rusi dali, je zatiaľ jednou z hlavných hypotéz, prečo s tým Marsalek súhlasil. O jej pravdepodobnosti by mohlo svedčiť ďalšie Marsalkovo správanie.

Stále viac sa mu začal páčiť zakonšpirovaný život. Polícia dospela k záveru, že opakovane vo svojich šifrovaných telefónoch striedal siete operátorov vrátane českých, aby ho bolo ťažké odpočúvať. Mal niekoľko pasov a svoju kanceláriu presťahoval z centrál Wirecardu do spomenutej secesnej vily na Prinzregentenstrasse 61, kde sa väčšine kolegov z firmy stratil z očí.

Druhým dôvodom súhlasu môže byť aj to, že ho Rusi mohli niečím vydierať, hoci zatiaľ nie je jasné čím. A potom je tu aj rodinná história. Ešte pred prvou svetovou vojnou sa Marsalek pradedo, pôvodom Čech, presťahoval z Prahy do Viedne, kde si vzal Češku, ktorá tu pracovala ako slúžka.

Narodil sa im syn Hans, ktorý po anexii Rakúska Nemeckom v roku 1938 utiekol ako komunista späť do Československa, aby sa vyhol možným politickým postihom a službe v nacistickom wehrmachte. V Prahe vstúpil do odboja, v roku 1941 ho zatkl gestapo a poslali ho do koncentračného tábora Mauthausen.

Podarilo sa mu prežiť, po vojne sa vrátil do Rakúska, kde začal pracovať na viedenskej polícii. Mal v nej za úlohu odhaľovať nacistov, položil aj základy novodobej rakúskej špionáže. Od roku 1964 viedol pamätník Mauthausen a vo svojej krajine patril k váženým občanom.

Rakúsky historik Thomas Riegler však vlani našiel v archívoch jeden dokument z roku 1956, ktorý ho ukazuje aj v inom svetle. Bývalý šéf viedenskej polície v ňom píše mestskému prokurátorovi, že existuje „naliehavé podozrenie“, že Hans Marsalek pracuje pre Sovietov.

Podozrieva ho, že im dodal informácie o štyroch ľuďoch, ktorých Sovieti považovali za svojich nepriateľov a uniesli ich z Rakúska na výsluchy a väznenie. Keď v šesťdesiatych rokoch škandál prepukol, Hans Marsalek všetko poprel a nikdy nebol z ničoho obvinený, pretože šéf polície nikdy pre svoje podozrenia nepredložil dostatočne konkrétne dôkazy. Zomrel vo Viedni v čase, keď jeho vnuk už pracoval vo Wirecarde.

Mohol ísť Jan Marsalek v jeho stopách? „Záujem o svet tajných služieb mohol súvisieť s rodinnou históriou, to je však v tejto chvíli len úvaha,“ hovorí pre Respekt historik Riegler.

Marsalek si kanceláriu zriadil naproti ruskému konzulátu. Foto – Respekt/Milan Bureš

Infiltrovať a rozpustiť

O špionážnej činnosti Jana Marsalka pre Rusko sa stále veľa nevie. Jeho ambície – a nielen v oblasti špionáže – boli pritom rozsiahle: napríklad plánoval založiť súkromnú armádu v Líbyi podľa vzoru vagnerovcov s 20-tisíc mužmi a prostredníctvom nej kontrolovať migračné toky do Európy.

K tomu nakoniec nedošlo, k mnohým ďalším veciam však áno. Jeden z bývalých príslušníkov rakúskej tajnej služby Egisto Ott, ktorého niekdajším nadriadeným v kontrarozviedke bol Marsalkov spolupracovník Weiss, pre oboch zhromažďoval citlivé informácie o ľuďoch, ktorí im a Rusom ležali v žalúdku.

Okrem iných sa špehovanie týkalo novinára Bellingcatu Christa Grozeva, ktorý rozkrýval vražedné operácie ruských tajných služieb a zameral sa aj na

Marsalka. Ott pátral po tom, kde Grozev vo Viedni býva. Novinár neskôr musel z Rakúska odísť, v súčasnosti žije pod ochranou v USA a je otázne, kedy sa bude môcť vrátiť do Európy.

Marsalek si tiež najal istého Orlina Rousseva, bulharského občana, ktorý dal dohromady päťčlenný tím, a ten pre neho na zákazku sledoval rôznych ľudí. Vlni Bulharov pozatýkala britská polícia a na konci roka by sa s nimi mal začať súdny proces kvôli špionáži.

K ďalšiemu procesu sa schyľuje v Rakúsku, kde nedávno zadržali bývalého špióna Otta (jeho niekdajší šéf Martin Weiss utiekol do Dubaja). „Je to veľký škandál, ukazuje to na hlbokú infiltráciu rakúskych tajných služieb Rusmi,“ hovorí pre Respekt nemecká analytička Nathalie Vogelová z Inštitútu pre medzinárodnú politiku (IWP), ktorá Marsalkov prípad dlhodobo sleduje.

V rokoch pred pádom Wirecardu, v čase vlády populistickej a prorúskej FPÖ, bola rakúska kontrarozviedka natoľko kompromitovaná konexiami s Moskvou, že musela byť následne rozpustená a štát musel nanovo vybudovať nový úrad.

Nemci sa podľa znalcov zase oveľa viac než na ruskú špionáž zamerali na terorizmus, ktorý si vyhodnotili ako zásadné bezpečnostné riziko. Marsalek, obľúbený aj u vrcholových politikov, tak pomerne dlho unikol ich pozornosti.

Samotným Rusom toho pritom mohol vyniesť veľa. Ústredie Wirecardu malo prehľad o mnohých online platbách desiatok medzinárodných spoločností, firma tiež spracovávala niektoré finančné transakcie nemeckého Spolkového kriminálneho úradu.

Minimálne raz Marsalek požiadal kolegov, aby mu z databáz vytiahli údaje o všetkých zákazníkoch za daný rok, vraj na žiadosť nemeckej rozviedky BNP. Tá

to však počas vyšetrovania v Nemecku poprela. Práve tieto dáta mohol Marsalek odovzdať Rusom, ktorí ich mohli využiť v konkurenčnom boji na poli globálneho biznisu.

Marsalek tiež mohol Rusov informovať o niektorých platbách nemeckých bezpečnostných inštitúcií, ktoré s Wirecardom spolupracovali. Moskve to mohlo poskytnúť prehľad, kde a za čo platia ich ľudia, čo mohlo odhaliť niektoré tajné operácie namierené proti nim.

Rusom mohol byť Marsalek užitočný aj v tom, že prostredníctvom Wirecardu bolo možné financovať európskych informátorov GRU. Potvrdené to však stále nie je.

Nemecká polícia pátranie nevzdáva, ďalej vyšetruje Marsalkove tajomstvá a hľadá ho. Dokazujú to ňou vyvesené plagáty v Mníchove na verejných miestach, ako sú železničná stanica alebo metro. Sú na nich jeho dve tváre – na prvej prijal podobu ruského kňaza s fúzmi, na druhej je v obleku a pochádza ešte z čias jeho najväčšej podnikateľskej slávy.

„Podvody za miliardy,“ hlása na plagátoch polícia a vyzýva verejnosť, aby jej poskytla akékoľvek informácie o Marsalkovom súčasnom pobyte. Nikto nevie, ako vyzerá jeho život v Rusku.

„Ľuďom, ktorí prestanú byť užitoční, sa tam časom pomerne často stáva, že zrazu vypadnú z okna alebo skončia v nejakej stoke,“ hovorí Nathalie Vogelová z IWP.

Máte pripomienku alebo ste našli chybu? Prosíme, napíšte na pripomienky@dennikn.sk.